

Justitsministeriet

Lovafdelingen

Kontor: Strafferetskontoret
Sagsnr.: 2005-730-0246
Dok.: JKM40041

Besvarelse af spørgsmål nr. 9 af 4. april 2006 fra Folketingets Retsudvalg vedrørende forslag til lov om ændring af straffeloven, retsplejeloven og forskellige andre love (Styrkelse af indsatsen for at bekæmpe terrorisme mv.) (L 217).

Spørgsmål nr. 9:

”Ministerens kommentar udbedes til fhv. PET-chef Ole Stig Andersens indlæg på Retsudvalgets høring 31/3-06 om overførslen af NEC til PET (vedlagt). Ministeren bedes herunder kommentere Ole Stig Andersens 5 hovedsynspunkter hver for sig.”

Svar:

Ole Stig Andersens indlæg indeholder fem hovedsynspunkter:

- 1) Det er tvivlsomt, om justitsministeren har den nødvendige hjemmel til administrativt at gennemføre overførslen af dele af NEC til PET.
- 2) Under alle omstændigheder vil det være hensigtsmæssigt at afvente politi- og domstolsreformen, så Folketinget kan inddrages i spørgsmålet om PET's placering og opgaver i den nye politikoncern.
- 3) En overførsel af dele af NEC til PET kan inden for PET's nye arbejdsområde – den alvorligste form for organiseret kriminalitet – forøge de retssikkerhedsmæssige betænkeligheder.
- 4) Behandling af konkrete sager inden for PET's nye arbejdsområde risikerer at blive politiseret.
- 5) Center for Terroranalyse (CTA) bør ikke placeres i PET.

Ad 1: Kan overførslen gennemføres administrativt?

Ole Stig Andersen anfører,

- at overførslen af dele af NEC til PET – og den udvidelse af PET's arbejdsområde til også at omfatte den alvorligste form for organiseret kriminalitet, som er forudsat i denne forbindelse – indebærer begrænsninger i den kompetence, som efter retsplejelovens § 114, stk. 1, er henlagt til politidirektøren og politimestrene,

- at omlægningen ikke kan gennemføres administrativt efter bemyndigelsesbestemmelsen i retsplejelovens § 114, stk. 4, og
- at det må anses for ”mere end tvivlsom[t]”, om der er hjemmel til omlægningen i retsplejelovens § 110.

De relevante dele af de nævnte bestemmelser er sålydende:

”§ 110. Under rigspolitchefen henlægges særlig:

...

- 4) Politiafdelinger, der ikke er knyttet til en bestemt politikreds, medmindre der af justitsministeren træffes anden bestemmelse.

...

§ 114. Politidirektøren og politimestrene har den selvstændige ledelse af kredsens politi samt ansvaret for udførelsen af det politiet påhvilende arbejde.

...

Stk. 4. Justitsministeren kan, hvor en politimæssig opgave er af særegen beskaffenhed og det findes ønskeligt at træffe særlige bestemmelser med hensyn til dennes løsning, overdrage ledelsen af og ansvaret for gennemførelsen af den pågældende opgave til en særlig dertil udpeget tjenestemand. Om den pågældendes forhold til andre politimyndigheder træffer justitsministeren nærmere bestemmelse.

Ole Stig Andersens synspunkt synes at bygge på en misforståelse af, hvilke opgaver PET skal varetage inden for sit nye arbejdsområde: Den alvorligste form for organiseret kriminalitet.

Ole Stig Andersen synes således at forudsætte, at PET på dette område – i modsætning til NEC – skal udføre en landsdækkende efterforskningsmæssig virksomhed, og at der sker en tilsvarende begrænsning af de lokale politimestres ansvar.

Som det fremgår af Justitsministeriets besvarelse af 15. februar 2006 af spørgsmål nr. 170 fra Folketingets Retsudvalg (Alm. del), har Rigspolitchefen i dag som udgangspunkt ingen selvstændig operativ beføjelse i politikredsene. I det omfang Rigspolitchefens centrale afdelinger, herunder Nationale Efterforskningsstøtte Center (NEC), yder assistance m.v. til politikredsene, sker arbejdet således som hovedregel på den stedlige politimesters ansvar, jf. retsplejelovens § 114.

Efter oplægget om overførsel af dele af NEC til PET, vil PET få adgang til Politiets Efterforskningsstøtte Database, som fortsat vil henhøre under Politiafdelingen (tidligere Afdeling A) i Rigspolitiet. PET vil efter overførslen og udvidelsen af arbejdsområdet få ansvaret for – navnlig

på grundlag af oplysninger i monitoringsafsnittet for den alvorligste bande- og netværkskriminalitet i Politiets Efterforskningsstøtte Database – at følge op på monitoringen inden for dette kriminalitetsområde, udarbejde efterforskningsoplæg og i givet fald træffe afgørelse om videregivelse af disse sager til den lokale politikreds. Efterforskningen forankres herefter i den relevante politikreds efter nærmere aftale med denne og gennemføres med udgangspunkt i det sædvanlige bistandskoncept. Det betyder, at der fortsat – på samme måde som hidtil – vil blive ydet bistand fra centralt hold til politikredsene. Dette fremgår også af Justitsministeriets besvarelse af 15. februar 2006 af spørgsmål nr. 171 fra Retsudvalget (Alm. del)

Når efterforskningen forankres i en politikreds, vil sagerne blive behandlet efter de almindelige regler i retsplejeloven, herunder for så vidt angår tilsyn og kontrol af vedkommende statsadvokat. Og i modsætning til ordningen for PET's hidtidige virksomhedsområde, vil eksempelvis telefonaflytninger blive iværksat af politikredsen – under tilsyn af statsadvokat – og ikke af PET.

Justitsministeriet er derfor ikke enig med Ole Stig Andersen i, at PET uden hjemmel vil blive tillagt opgaver, som i dag henhører under den stedlige politimesters kompetence.

Justitsministeriet kan således fortsat henholde sig til besvarelsen af spørgsmål nr. 171, hvoraf det fremgår at både NEC og PET hører under Rigspolitietschefen, og at en overførsel af dele af NEC til PET kan ske administrativt i form af en intern omorganisering af Rigspolitiet, der ikke kræver lovændringer.

Ad 2: Bør overførslen afvænte politi- og domstolsreformen

Ole Stig Andersen anfører, at PET's placering i den nye politistruktur er af stor politisk betydning, og når politiet i overensstemmelse med det fremsatte lovforslag om politi- og domstolsreformen (L 168) ”omdannes til en koncern med den administrative top placeret i København, så vil det være hensigtsmæssigt forinden at kende omfanget af PET's beføjelser i forhold til koncernens andre afdelinger”. Ole Stig Andersen rejser i den forbindelse spørgsmål om, hvordan PET's virksomhed skal koordineres med politidirektørerne ”i de ny store (såkaldte) selvstående politikredse”.

Som det fremgår af Justitsministeriets besvarelse af 15. februar 2006 af Retsudvalgets spørgsmål nr. 171 (Alm. del), har regeringen besluttet at følge den tværministerielle arbejdsgruppes anbefaling om at overføre dele af Rigspolitiets Nationale Efterforskningsstøttecenter (NEC) til Politiets Efterretningstjeneste (PET). Der er tale om en intern omorganisering af Rigspolitiet, som ikke kræver lovændringer. Omorganiseringen gennemføres med henblik på at styrke den operative indsats på terrorområdet og finder sted som led i gennemførelsen af regeringens handlingsplan for terrorbekæmpelse. Som det fremgår ovenfor (ad 1), bliver der ikke i forbindelse med over-

førslen af dele af NEC til PET tale om at ændre opgavefordelingen mellem Rigspolitichefen (i dag NEC - fremover PET) og de lokale politikredse. Der er derfor ikke nogen direkte sammenhæng mellem omorganiseringen og den omstrukturering af dansk politi, der foreslås med lovforslaget om politi- og domstolsreformen (L 168).

På den baggrund – og idet en styrkelse af terrorbekæmpelsen efter Justitsministeriets opfattelse ikke bør udskydes unødigt – finder ministeriet ikke grundlag for at lade overførelsen af dele af NEC til PET afvente den omstrukturering af dansk politi, der foreslås med politi- og domstolsreformen.

Ad 3: Retssikkerhedsmæssige betænkeligheder

Med hensyn til overførslen af dele af NEC til PET synes Ole Stig Andersens betænkeligheder at bygge på en forudsætning om, at PET – også inden for sit nye arbejdsområde – først vil overdrage en sag til efterforskning hos den lokale politikreds, ”når der er grundlag for at sigte personer og gøre efterforskningen målrettet til brug for en kommende retssag”. Ole Stig Andersen anfører således, at ”oplysninger, der tilgår PET eller indhentes af PET i den forebyggende efterforskningsfase, i et ikke ubetydeligt omfang vil blive holdt tilbage, såfremt en konkret sag, der udspringer af den forebyggende efterforskning, senere overdrages til anklagemyndigheden til videre foranstaltning”.

Som nævnt ovenfor (ad 2) er Ole Stig Andersens forudsætning ikke rigtig.

PET vil efter overførslen og udvidelsen af arbejdsområdet få ansvaret for at følge op på monitoreringen af den alvorligste form for organiseret kriminalitet, udarbejde efterforskningsoplæg og i givet fald træffe afgørelse om videregivelse af disse sager til den lokale politikreds. I modsætning til ordningen for PET's hidtidige virksomhedsområde, vil eksempelvis telefonaflytninger blive iværksat af politikredsen – under tilsyn af statsadvokaten – og ikke af PET.

Justitsministeriet er derfor ikke enig med Ole Stig Andersen i, at overførslen giver anledning til retssikkerhedsmæssige betænkeligheder.

Ad 4: Politisering af behandlingen af konkrete sager

Også på dette punkt synes Ole Stig Andersens betænkeligheder at bygge på en forudsætning om, at PET – også inden for sit nye arbejdsområde – først vil overdrage en sag til efterforskning hos den lokale politikreds på et sent tidspunkt under efterforskningen, og at justitsministeren derfor vil blive inddraget i efterforskningen af konkrete sager, fordi chefen for PET efter instruksen for

PET¹ skal ”holde Justitsministeriet direkte underrettet om alle forhold af betydning for landets indre sikkerhed og i det hele om alle forhold af væsentlig betydning inden for efterretningstjenestens virksomhed, herunder om alle vigtigere enkeltsager og kontakter med inden- eller udenlandske myndigheder” (fremhævet af Ole Stig Andersen).

Som det fremgår af Justitsministeriets besvarelser af 21. marts 2006 af spørgsmål nr. 256 og 257 (Alm. del), vil organisationsomlægningen ikke – med den ordning, der er lagt op til (jf. ovenfor, ad 3) – få konsekvenser for justitsministerens involvering i de konkrete straffesager, der ikke er omfattet af straffelovens kapitel 12 og 13. I øvrigt er det jo Justitsministeriets faste praksis af principielle grunde at være tilbageholdende med at gribe ind i politiets og anklagemyndighedens behandling af konkrete straffesager og den konkrete varetagelse af politimæssige opgaver.

Ad 5: Center for Terroranalyse (CTA) bør ikke placeres i PET

Ole Stig Andersen fremhævet i indlægget, at han ikke er imod at samle analysearbejdet ét sted, men at han er betænkelig ved at ”analysearbejdet samles i PET med PET-chefen for bordenden”.

Ole Stig Andersen anfører i den forbindelse,

- at det er PET’s (og Forsvarets Efterretningstjenestes) pligt ”altid at tage højde for ’worst case’, og dette vil helt naturligt påvirke tjenesternes opfattelse af virkeligheden”, og
- at tjenesterne ”ofte vil have ret, men bestemt ikke altid”, idet de ”fortolker ikke blot objektive kendsgerninger, men de kan ikke kan undgå fra tid til anden at bygge deres vurderinger på et forkert grundlag”.

Efter Ole Stig Andersens opfattelse kan CTA’s analyser få vidtrækkende konsekvenser i form af et omfattende terrorberedskab, idet analyserne vil blive tillagt for stor vægt af politikere, der ikke kan ”negligere eksperternes rådgivning”.

Det fremgår ikke af Ole Stig Andersens indlæg, hvor CTA bør placeres, hvis det ikke placeres i PET.

Som det fremgår af Justitsministeriets besvarelse af 19. januar 2006 af spørgsmål nr. 139 fra Folketingets Retsudvalg (Alm. del), viser de internationale erfaringer efter Justitsministeriets opfattelse vigtigheden af, at der sker udveksling af oplysninger, herunder efterretningsoplysninger, på tværs af myndighedsskel med det formål at varsle i tide, således at de rette myndigheder bliver i stand til at træffe de nødvendige foranstaltninger med henblik på at imødegå eventuelle trusler på et så tidligt tidspunkt som muligt.

¹ Bestemmelser om Politiets Efterretningstjeneste af 9. maj 1996

I overensstemmelse med forslaget fra den tværministerielle arbejdsgruppe er det tanken, at CTA i første omgang skal bestå af medarbejdere fra PET, Forsvarets Efterretningstjeneste, Udenrigsministeriet og Beredskabsstyrelsen.

Som det også fremgår af besvarelsen af spørgsmål 139, har regeringen – på samme måde som den tværministerielle arbejdsgruppe – fundet, at centret bør oprettes i PET's regi, idet centrets opgaver vil være tæt forbundet med de opgaver, som PET i øvrigt varetager som national sikkerhedsmyndighed.

Justitsministeriet deler ikke Ole Stig Andersens betænkeligheder ved, at centret oprettes i PET's regi.